

Opis wymagań szczegółowych na poziomie podstawowym

Uczeń:

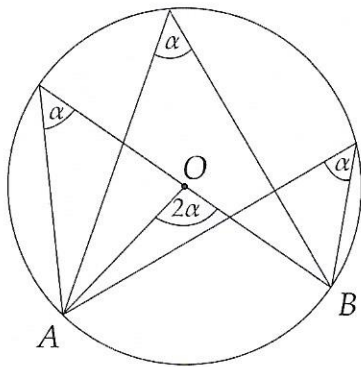
1. stosuje zależności między kątem środkowym i kątem wpisanym;
2. korzysta z własności stycznej do okręgu i własności okręgów stycznych;
3. rozpoznaje trójkąty podobne i wykorzystuje (także w kontekstach praktycznych) cechy podobieństwa trójkątów;
4. korzysta z własności funkcji trygonometrycznych w łatwych obliczeniach geometrycznych, w tym ze wzoru na pole trójkąta ostrokątnego o danych dwóch bokach i kącie między nimi.

„Wybrane wzory matematyczne”

- zestaw wzorów matematycznych przygotowanych przez Centralną Komisję Egzaminacyjną dla potrzeb egzaminu maturalnego z matematyki obowiązującej od roku 2015.

Kąty w okręgu

Miara kąta wpisanego w okrąg jest równa połowie miary kąta środkowego, opartego na tym samym łuku.

Miary kątów wpisanych w okrąg, opartych na tym samym łuku, są równe.

Miary kątów wpisanych w okrąg, opartych na łukach równych, są równe.

Zadanie 1. Kąt wpisany oparty na $\frac{1}{6}$ okręgu ma miarę

- A. 60° .   B. 120° .   C. 90° .   D. 30° .

Zadanie 2. Kąt środkowy jest oparty na $\frac{1}{12}$ okręgu. Kąt wpisany oparty na tym łuku ma miarę

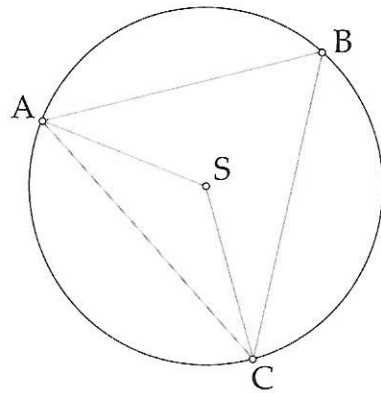
- A. 15° .   B. 30° .   C. 60° .   D. 120° .

Zadanie 3. Oblicz miarę kąta wpisanego opartego na $\frac{2}{5}$ okręgu.

Zadanie 4.

Jeżeli kąt ACS ma 20 stopni, to kąt ABC ma miarę

- A. 140° .   C. 70° .
 B. 100° .   D. 60° .

Zadanie 5. Dany jest okrąg o średnicy 20 cm. W okręgu poprowadzono cięciwę o długości $10\sqrt{3}$ cm. Jaka jest miara kąta środkowego, który oparty jest na łuku wyznaczonym przez tę cięciwę?

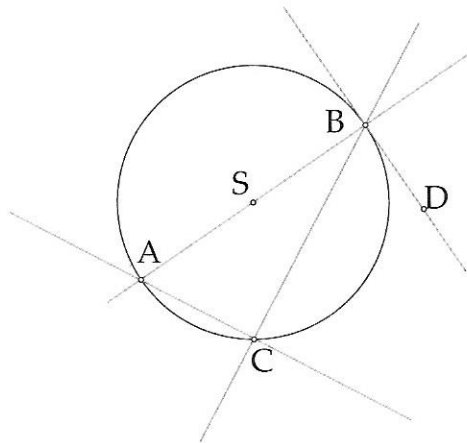
- A. 45° lub 315° B. 60° lub 300° C. 90° lub 270° D. 120° lub 240°

Zadanie 6. Rumb to kąt środkowy oparty na $\frac{1}{32}$ okręgu. Ile stopni ma jeden rumb?

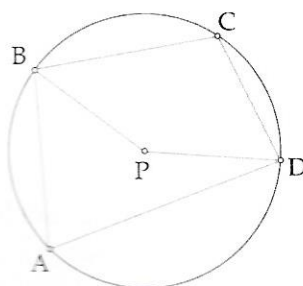
- A. $11^\circ 15'$ B. $11^\circ 25'$ C. $11,5^\circ$ D. $11,05^\circ$

Zadanie 7.

Kąt CBD ma 75° . Wiedząc, że prosta BD jest styczna do okręgu, oblicz miarę kąta CAS.

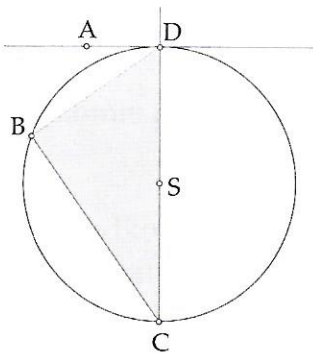
Zadanie 8.

Kąt wypukły DPB ma miarę 130° . Oblicz miarę kąta BCD.

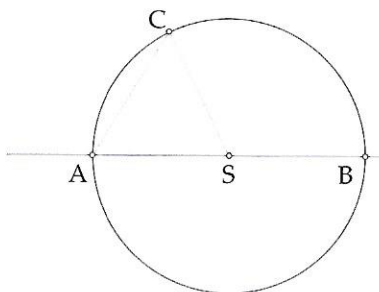

Zadanie 9.

Wiedząc, że prosta AD jest styczna do okręgu i kąt ADB ma 35° , oblicz miary kątów wewnętrznych trójkąta BCD.

Zadanie 10.

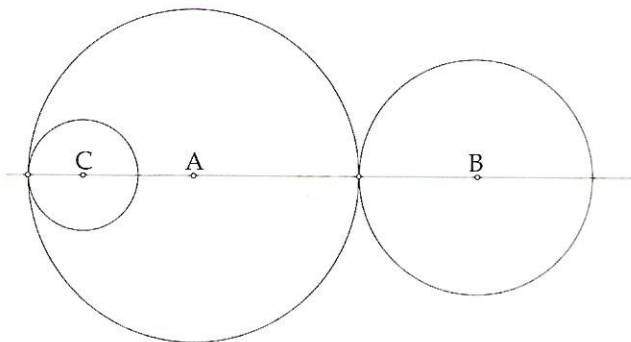
Wiedząc, że kąt BSC ma 110° , oblicz miary kątów w trójkącie ASC.

Zadanie 11. Dwa okręgi są styczne wewnętrznie i odległość ich środków wynosi 9. Gdyby były styczne zewnętrznie, to odległość ich środków wynosiłaby 15. Oblicz długości promieni tych okręgów.

Zadanie 12. Dane są dwa okręgi o promieniach odpowiednio 11 i 20. Mniejszy okrąg przechodzi przez środek większego. Jaka jest odległość środków tych okręgów?

Zadanie 13. Środki trzech okręgów leżą na jednej prostej. Długość promienia największego wynosi 15, średniego 7, a odległość środków dwóch okręgów mniejszych jest równa 32. Jaką długość ma promień najmniejszego okręgu?

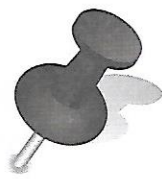
Zadanie 14. Dane są dwa koła o promieniach długości 5 cm i 12 cm. Promień koła, którego pole jest równe sumie pól danych kół ma długość

A. 1,7 dm.

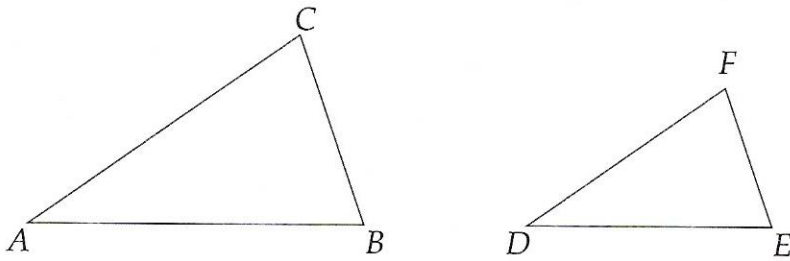
B. 13 cm.

C. 8,5 cm.

D. 0,7 dm.

• Cechy podobieństwa trójkątów

To, że dwa trójkąty ABC i DEF są podobne ($\triangle ABC \sim \triangle DEF$) możemy stwierdzić na podstawie każdej z następujących **cech podobieństwa trójkątów**:

- cecha podobieństwa "bok – bok – bok":
długości boków jednego trójkąta są proporcjonalne do odpowiednich długości boków drugiego trójkąta,

np. $\frac{|AB|}{|DE|} = \frac{|AC|}{|DF|} = \frac{|BC|}{|EF|}$

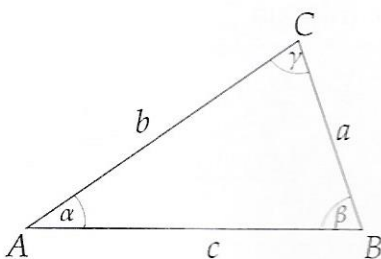
- cecha podobieństwa "bok – kąt – bok":
długości dwóch boków jednego trójkąta są proporcjonalne do odpowiednich długości dwóch boków drugiego trójkąta i kąty między tymi parami boków

są przystające, np. $\frac{|AB|}{|DE|} = \frac{|AC|}{|DF|}$, $|\sphericalangle BAC| = |\sphericalangle EDF|$

- cecha podobieństwa "kąt – kąt – kąt":
dwa kąty jednego trójkąta są przystające do odpowiednich dwóch kątów drugiego trójkąta (więc też i trzecie kąty obu trójkątów są przystające):

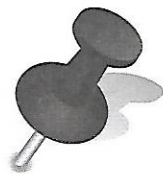
$|\sphericalangle BAC| = |\sphericalangle EDF|$, $|\sphericalangle ABC| = |\sphericalangle DEF|$, $|\sphericalangle ACB| = |\sphericalangle DFE|$

Przyjmujemy oznaczenia w trójkacie ABC:

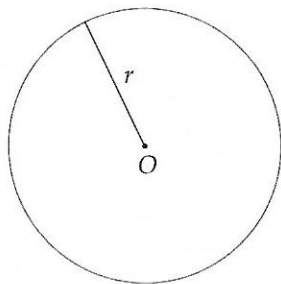

- a, b, c - długości boków, leżących odpowiednio naprzeciwko wierzchołków A, B, C
- $2p = a + b + c$ - obwód trójkąta
- α, β, γ - miary kątów przy wierzchołkach A, B, C
- h_a, h_b, h_c - wysokości opuszczone z wierzchołków A, B, C
- R, r - promienie okręgów opisanego i wpisanego

• Koło

Wzór na pole koła o promieniu r :

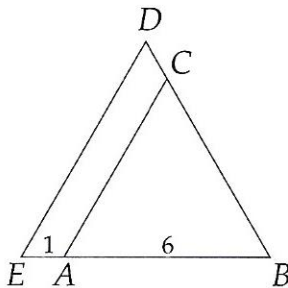
$$P = \pi r^2$$

Obwód koła o promieniu r :

$$L = 2\pi r$$

Zadanie 15. Dany jest trójkąt równoramienny ABC ($|AC| = |BC|$). Na boku AB zaznaczono punkt K tak, że $|CK| = |BK|$ i miara kąta $BCK = 47^\circ$. Oblicz miarę kąta ACK .

Zadanie 16. Oblicz obwód czworokąta $ACDE$ wiedząc, że trójkąt ABC jest równoboczny i $ED \parallel AC$.

Zadanie 17. Trójkąty prostokątne ABC i DEF są podobne. Przyprostokątne trójkąta ABC mają długości 5 i 12, a przeciwprostokątna trójkąta DEF ma długość 39. Wyznacz pole trójkąta DEF .

Zadanie 18. Czworokąt o polu 320 cm^2 przekształcono w skali k tak, że jego pole zmniejszyło się o 140 cm^2 . Skala podobieństwa wynosi

A. $\frac{16}{9}$.

B. $\frac{4\sqrt{7}}{7}$.

C. $\frac{16}{7}$.

D. $\frac{3}{4}$.

Zadanie 19. Oblicz pole trójkąta równoramiennego o ramionach długości 10 cm, jeżeli kąt przy podstawie ma 75° .

Zadanie 20. Dany jest trójkąt ABC , którego obwód jest równy 72 cm , a pole 252 cm^2 . Promień okręgu wpisanego w trójkąt ABC ma długość

- A. $3,5\text{ cm}$.   B. 7 cm .   C. $1,75\text{ cm}$.   D. $5,35\text{ cm}$.

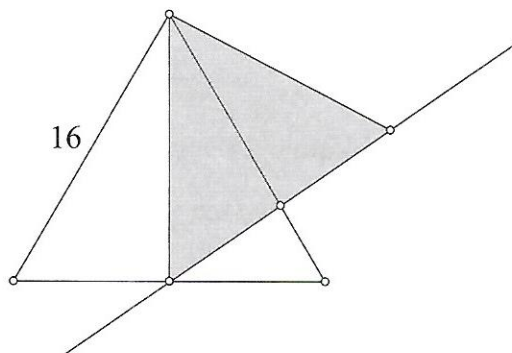
Wskazówka: Skorzystaj ze wzoru na pole trójkąta $P = pr$, gdzie p jest połową obwodu trójkąta, a r długością promienia okręgu wpisanego w trójkąt.

Zadanie 21. Dany jest trójkąt równoramienny ABC o bokach długości $|AC| = |BC| = \sqrt{3}$ i $|AB| = 2$. Oblicz długość promienia okręgu wpisanego w ten trójkąt.

Zadanie 22.

Zamalowany trójkąt jest równoboczny o boku długości równej wysokości trójkąta równobocznego o boku 16 .

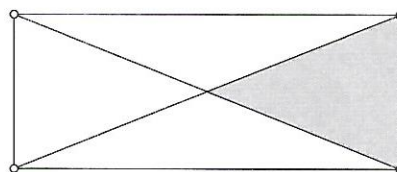
Oblicz pole zamalowanego trójkąta.

Zadanie 23.

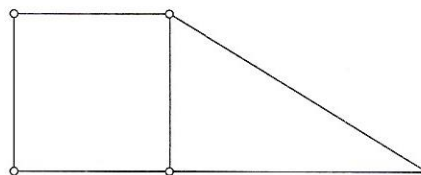
W prostokącie o przekątnych długości 20 i przecinających się pod kątem 30° jeden z powstałych trójkątów zamalowano.

Oblicz pole zamalowanego trójkąta oraz pole prostokąta.

Zadanie 24.

Trapez prostokątny składa się z kwadratu o boku długości 8 i trójkąta prostokątnego o kącie przy dolnej podstawie trapezu równym 30° . Oblicz pole i obwód tego trapezu.

Zadanie 25. Suma pól kwadratów takich, że długość boku jednego jest równa długości przekątnej drugiego wynosi 441 . Długość boku większego kwadratu jest równa

- A. $7\sqrt{3}$.   B. $7\sqrt{6}$.   C. 21 .   D. $\frac{21\sqrt{2}}{2}$.

ODPOWIEDZI

1. D	2. A	3. 72°	4. C
5. D	6. A	7. 75°	8. 115°
9. $55^\circ, 35^\circ, 90^\circ$	10. $70^\circ, 55^\circ, 55^\circ$	11. 12 i 3	12. 11
13. 5	14. B	15. 39°	16. 15
17. 270	18. D	19. 25 cm^2	20. B
21. $\frac{\sqrt{2}(\sqrt{3}-1)}{2}$	22. $48\sqrt{3}$		
23. pole trójkąta = 25	pole prostokąta = 100		
24. pole = $32(2 + \sqrt{3})$	obwód = $40 + 8\sqrt{3}$	25. B	